

Manie 108

Contactblad IVN Maas en Niers

December 2011

Bij de voorplaat: de landschapswerkgroep aan het werk bij het Genneps weitzje

WAT IS IVN?

De Vereniging (voorheen Instituut) voor Natuur- en Milieu-Educatie is een landelijke vereniging met plaatselijke afdelingen. IVN Maas en Niers is zo'n afdeling met als werkgebied de gemeenten Gennep, Bergen en Mook/Middelaar.

DOELSTELLING

Het IVN wil door haar activiteiten de mensen laten zien wat er nog is aan natuur, in de hoop dat bewustmaking zal bijdragen tot bescherming van onze natuur.

WAT WE DOEN

Het IVN organiseert excursies, thema-avonden en cursussen.

Zij beschrijft wandel- en fietsroutes en stimuleert werkgroepen.

IVN Maas en Niers heeft de volgende werkgroepen: wandelingen en excursies, cursussen, ecologie, vogels, uilen, roofvogels, weidevogels, vlinders, planten, paddestoelen, redactie en publiciteit, insecten, natuurbeheer en jeugd.

Het IVN inventariseert en stuurt informatie naar betrokken instanties.

MANIE is het afdelingsblad van en voor leden. Het wil informeren, stimuleren en activeren.

HOE WE WERKEN

Alle activiteiten van IVN Maas en Niers, zowel van leden als van bestuur, zijn vrijwilligers-activiteiten.

HOE KUN JE LID WORDEN?

Door opgave bij de ledenadministrateur (zie achterin) of bij een IVN-gids.

KOSTEN

De contributie voor het jaar 2011 is:

A-leden (ook lid van het landelijke IVN): € 17,50

B-leden (alleen lid van afdeling): € 14,-

C-leden (huisgenootleden, ontvangen geen Manie): € 6,-

D-leden (donateurs) € 14,- (minimaal)

E-leden (jeugdleden) € 5,- (boven 2 leden per gezin gratis).

IVN Maas en Niers Rabobank Gennep. Bankrek nr. 14.06.63.460

INHOUDSOPGAVE

4	Van de bestuurstafel
5	Uitnodiging ledenvergadering
6	Reactie op Manie 107, Tekentafel natuur
7	Nationale tuinvogeltelling
7	Nestkastgegevens
9	Broedresultaten steenuil 2011
10	Activiteiten: Nieuwjaarstreffen en Vogelkijkdag
11	De verdwijnziekte
14	Voortvarende start Landschapswerkgroep
16	Lezingen: Wolven en Bijen
17	Natuurgidsencursus 2011-2012
19	Spannende spinnen
20	De Groentjes
22	Werkgroepen
23	Bestuur en adressen
24	Op Stap

Bijlage Programma 2012

Kopij volgende Manie: uiterlijk inleveren 1 maart 2012

Kopij opsturen of (het liefst) mailen naar Germa Vloet, Beukenlaan 12, 6598 AS Heijen, manie@ivnmaasenniers.nl

Alle bijdragen aan de MANIE worden op persoonlijke titel gedaan en geven niet altijd de visie van redactie en/of bestuur. De redactie behoudt zich wel het recht voor stukken in te korten.

Nieuwsbrief: leden die tussen het verschijnen van de Manies door onze nieuwsbrief per e-mail willen ontvangen, met actuele berichten en een herinnering aan een excursie of lezing, wordt gevraagd een e-mailbericht te sturen aan webmaster@ivnmaasenniers.nl

OOK MANIE 108 IS ALS PDF-BESTAND IN KLEUR TE BEKIJKEN VANAF DE WEBSITE WWW.IVNMAASENNIERS.NL.

Van de bestuurstafel

Jan Hermans, secretaris

- Het Bestuur van IVN Maas en Niers wenst alle leden

een goede jaarwisseling en een mooi natuurlijk 2012

Mocht je dit samen met anderen in of bij ons clubgebouw willen vieren, dan kan dit:

- bij onze oliebollenwandeling op vrijdagmiddag 30 december 2011, start om 14.00 uur (tegen kleine vergoeding)
- of tijdens het Nieuwjaarstreffen op zondag 8 januari 2012, vanaf 14.00 uur.

Voor bijzonderheden zie aparte berichten in deze Manie

Graag ontmoeten we je als bestuur bij een van deze gelegenheden.

- De programmapolder 2012 is voor alle leden apart en in kleur ingevoegd in deze Manie.

Voorkant van de programmapolder, foto van de Eckeltsebeek, Afferden (L)

- *Gevraagd vanaf begin 2012:*
Iemand die tegen een redelijke vergoeding het clubgebouw van IVN Maas en Niers gemiddeld twee keer per maand wil schoonmaken.
Nadere inlichtingen en aanmelden bij een van de bestuursleden.

▪ **Uitnodiging Algemene ledenvergadering IVN Maas en Niers donderdag 1 maart 2012, aanvang 20.00 uur.**

Voor de pauze komen aan de orde het jaarverslag, de financiële verantwoording en de kascommissie over 2011.

Verder kan het bestuur weer aanvulling gebruiken. Mocht je interesse hebben dan kun je je tot 28 februari 2012 melden bij de secretaris.

Personen die interesse hebben het secretariaat van IVN Maas en Niers in de loop van 2012 over te nemen worden met name uitgenodigd om te reageren. Als je er plezier in hebt, in het belang van het IVN, zaken te regelen dan kun je in deze functie goed tot je recht komen.

Na de pauze zal aan de hand van beelden een toelichting worden gegeven over een aantal activiteiten van het afgelopen jaar.

Dit alles onder het genot van koffie/thee met iets lekkers erbij.

Al met al voldoende reden om 1 maart erbij te zijn.

Graag tot ziens bij de ledenvergadering.

▪ **Floriade 2012**

Van IVN Maas en Niers doen ongeveer 15 personen een of meerdere dagen mee aan het bemensen van het eigen paviljoen van het IVN op de Floriade.

Dit paviljoen is circa 1000 m² groot en heet "Through animal eyes".

Op 5 april 2012 gaat de Floriade van start en deze duurt 200 dagen, waarbij circa 2 miljoen bezoekers worden verwacht.

Op www.floriade.nl/fotoalbum/making-of-november-2011-deel-1 kun je zien hoe het Floriadeterrein er nu bij ligt.

Foto: uitleg over het nachtdier de vleermuis tijdens de nacht van de nacht

Reactie op Manie 107

Tekentafel natuur

In de Manie 107 van september stond een bijdrage van Peter Megens met als titel: Verbleking der natuur. Staatssecretaris Henk Bleker kreeg er flink van langs. Peter maakt zich terecht zorgen om het feit dat als gevolg van bezuinigingen de ecologische hoofdstructuur niet voltooid zal worden.

Ik heb soms wel twijfels bij al die mooie plannen zoals Peter schrijft dat het voor dieren mogelijk moet worden om van Zuid-Limburg naar Friesland te trekken. Hoeveel drukke wegen zal het dier in dit overvolle land over moeten steken om zich te verplaatsen? Toch blijft het een goed idee om zoveel mogelijk natuurgebieden met elkaar te verbinden.

Maar ja, bezuinigen, daar zal ook het natuurbeleid van staatssecretaris Bleker niet aan ontkomen. Er zijn nu eenmaal zaken die nog belangrijker zijn dan de natuur. En hebben onze natuurorganisaties ook geen aanleiding gegeven om ze flink te korten? Veel projecten worden niet gedragen door de mensen die ze wel moeten betalen.

Ik vraag mij af of de natuur zoveel slechter af is nu er minder geld beschikbaar is voor alle aan de tekentafel verzonnen projecten van onze natuurorganisaties.

Bos moet heide worden, of stuifzand, of er moet water komen. Bomen moeten weg omdat ze hier vroeger niet waren. Of er moeten stukken afgezaagd worden (Sint Jansberg) goed voor, en dan komt er weer een verhaal, in dit geval het vliegend hert. De Maas moet natuurlijke oevers krijgen. Weg bakenbomen die de mensen juist zo mooi vinden.

Staatsbosbeheer is vele hectares bos aan het kappen en wat lees ik in hun blad? Nederland heeft te weinig bos er zou meer bos bij moeten komen. De ene afdeling probeert subsidie te krijgen om bos om te zetten in heide en de andere juist om bos aan te planten.

Het maakt duidelijk allemaal niet uit als onze natuurbeheerders en de daarmee verbonden adviesbureaus hun inkomen maar veilig kunnen stellen.

Als dit geld nu gewoon gebruikt wordt om de ecologische hoofdstructuur af te maken zou het toch nog goed kunnen komen.

Tot slot bedenk ik me dat vier jaar eerder Verbleking had betekend dat de mooie verbinding door het bos tussen Molenhoek en Groesbeek er nu nog zou zijn geweest.

Theo Cillessen

*Foto:
Lepelaar*

Deze vogel is 20 september gespot door Manon Verrijdt uit Afferden bij het Genneperhuis. Wel heel bijzonder een lepelaar. (zie ook website, waarnemingen)

Nationale tuinvogeltelling

Doe mee in het weekend van 21 en 22 januari 2012. Tellen is niet moeilijk.

Tel een half uur alle vogels in je tuin en vul de score in op www.tuinvogeltelling.nl.

Op deze site vind je ook een handige vogelgids met de 25 bekendste tuinvogels. Het is slim om een paar dagen van te voren te beginnen met voeren. Op de site staan tips om verschillende soorten te lokken.

Nestkastgegevens

Bennie Musters

Op landgoed Zelder hangen een zestigtal nestkastjes van verschillende soorten vogels die ik door het jaar heen regelmatig controleer. Op de volgende pagina een overzicht van de gegevens. Wie meer wil weten over deze resultaten kan contact opnemen.

De kasten van de kerkuil, steenuil en torenvalk hangen elders in Ven Zelderheide of Ottersum.

Daarna gaat John speciaal in op de broedgegevens van de steenuil.

Jaar: 2011	Gebied: Zelder Eo							
Controledata:	1x per week van 20-4 tot 15-7							
terreinbeschrijving	akker	grasland	gebouw					
	3	3	2					
Materiaal:	km/pm	spr	bkr	bzw/rst	tv	vlv	uil	
hout	32	1	2		6	4	3	
vezel				20				
overige								
			uitgevl			uitgevl		
Broedgeval in kasten	1e legsel	eitjes	jongen	2e legsel	eitjes	jongen	totaal	succesvol
Koolmees	16	157	126				16	15
Pimpelmees	8	85	72				8	8
B.Vliegenvanger	7	43	30				7	7
Torenavalk	2	10	10				2	2
Spreeuw	1	4	3				1	1
Steenuil	1	3	3				1	1
Kerkuil	1	6	5				1	1
Boerenzwaluw	2	11	10				2	2
			uitgevl			uitgevl		
Eigen nest	1e legsel	eitjes	jongen	2e legsel	eitjes	jongen	totaal	succesvol
Kleine Plevier	1	4	0				1	0
Kievit	5	19	17	1	4	4	6	6
Witte kwikstaart	3	16	14	1	5	5	4	4
Totalen	47	358	290	2	9	9	49	47
eitjes							367	
jongen							299	
ei/jong koud/dood							68	

Broedresultaten steenuil 2011, IVN Maas en Niers

John Toonen

Hierbij weer een kort verslag en de resultaten van het steenuilenbroedseizoen. Ondanks dat de steenuiltjes in onze regio de afgelopen jaren hebben bewezen dat een strenge winter niet veel invloed op de aantallen heeft, waren we hier dit jaar minder zeker van. In onze regio lag er de hele maand december een dik pak sneeuw wat het voedsel zoeken, vooral naar muizen, een stuk moeilijker maakt.

Daarbij bleek 2011 niet een erg goed muizenjaar te zijn wat ook van grote invloed kan zijn op de resultaten. Bij de controles van de kasten onder beheer van mijn collega en mij bleek dat er enkele nesten mislukt waren. In een kast vonden we het vrouwtje en twee kleine jongen dood. De jongen waren nog te klein voor de niet in kleine stukken gescheurde prooi van de vader. Ze zijn na het overlijden van de moeder verhongerd. Verder bleek een groot legsel later in het seizoen verlaten door de uilen, de oorzaak? Onbevuchte eieren? Wil je dat zeker weten dan zou je daar verder onderzoek naar moeten doen. De vooruitzichten waren dus niet rooskleurig.

Nu echter alle gegevens van de vijf deelgebieden binnen zijn, blijkt het toch weer een heel goed broedseizoen te zijn geweest voor ons hele werkgebied.

We hebben inmiddels 177 steenuilnestkasten hangen in ons gebied. Daarin hebben we 50 broedgevallen gehad dit jaar. 10 Broedsels zijn mislukt of verlaten. 40 Broedsels echter waren succesvol! Er zijn in totaal 144 jonge uilen uitgevlogen.

Steenuil broedgegevens

Aantal uitgevlogen jongen	144
Aantal broedgevallen	50
Broedsels succesvol	40
Broedsels mislukt	10

Als we nu de gegevens van het voorgaande jaar erbij pakken zien we dat:

Het aantal broedgevallen is gestegen van 41 naar 50.

Het aantal succesvolle legfels is gestegen van 33 naar 40.

En het aantal uitgevlogen jongen is gestegen van 119 naar 144 dit jaar!!!

Een geweldig resultaat!! Vorig jaar waren we al ontzettend blij met het resultaat maar dit slaat werkelijk alle verwachtingen! Een enorme beloning en stimulans voor iedereen die aan dit resultaat heeft bijgedragen. Niet alleen voor onze vrijwilligers van de uilenwerkgroep maar ook voor de kasteigenaren die vaak hun erf steenuilvriendelijk inrichten. Dit resultaat maakt al die moeite dubbel en dwars waard.

Activiteiten

Nieuwjaarstreffen

Alle leden van IVN Maas en Niers zijn op zondag 8 januari 2012 van 14.00-17.00 uur welkom om elkaar bij en in 't Leger te treffen.

Na het succes van het Hooglanderspel in het begin van 2010 heeft het bestuur besloten om hier een traditie van te maken. We verwachten zoveel mogelijk leden en maken er dan een gezellige middag van. Met als hoogtepunt de prijsuitreiking aan het beste team!

Nadat iedereen elkaar het beste heeft toegewenst en koffie of thee heeft gedronken begint het spel. De bedoeling is dat iedere werkgroep een team van minstens vijf personen vormt, aangevuld met enkele jeugdleden. Er zijn 5 à 6 posten waar telkens ongeveer 10 tot 15 minuten een taak verricht moet worden. Wie de meeste punten verzameld heeft, wordt Hooglander van het jaar! Vorig jaar waren dat de Groentjes!! Daarna wordt het vast nog heel gezellig bij de vuurkorf met een drankje en hapje. Tot dan!

Vogelkijkdag

Zaterdag 31 december 2011 a.s. organiseert het Vogelasiel Bergen-L weer de jaarlijkse Vogelkijkdag voor kinderen en volwassenen onder leiding van deskundige gidsen van IVN en vogelasiel.

Je kunt ook mee door vóór 25 december € 6,- p.p. over te maken op Rabobank 1018.08690 t.n.v. Vogelasiel Bergen-L onder vermelding van 'Vogelkijkdag'.

Op 31 december word je om 9:30 uur verwacht bij de aanlegsteiger nabij Restaurant Brienen in Well. Als je zelf een verrekijker of vogelgids hebt, moet je die natuurlijk meebrengen, anders zorgen wij ervoor. De activiteit duurt tot 12.00 uur.

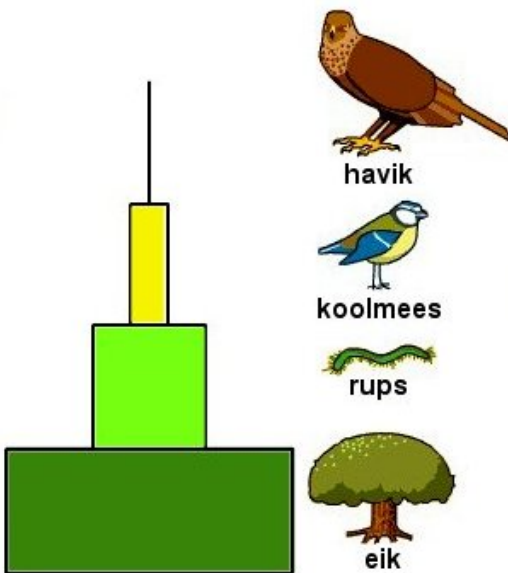
Kijk ook op www.vogelasielbergen.nl met dank aan [Sleew IT Diensten](#) Well.

De verdwijnziekte

Peter Megens

Als we het hebben over de verdwijnziekte moet iedereen gelijk denken aan het mysterieuze verdwijnen van onze honingbij. Het is iets van de laatste jaren, dat hele bijenvolken verdwijnen en geen mens kan precies uitleggen waardoor dat nu komt. De media besteden er veel aandacht aan want het verdwijnen van de honingbij heeft grote gevolgen. Onze voedselplanten worden dan niet meer bestoven wat weer grote gevolgen heeft voor de mensheid.

Het verdwijnen van één soort gaat ons leven veranderen. Er komt minder voedsel! Een nieuw woord, verdwijnziekte. Maar eigenlijk is die verdwijnziekte niks nieuws, hij is al tientallen jaren volop aanwezig. Er verdwijnen al jaren soorten op aarde zonder dat we dat zo direct voelen. De mens is hiervoor verantwoordelijk. Als een goochelaar laten we de ene na de andere soort verdwijnen in onze hoge hoed. Over de aantallen en snelheid van verdwijnen kan niemand iets zinnigs zeggen maar er gaan geruchten van één soort per drie uur die verdwijnen van de aarde. Uitgestorven noemen we dat. Het meest bekende dier waar we als Nederlanders debet aan hebben is de Dodo. De laatste stierf ongeveer in 1680. De verdwijnziekte begon dus al heel lang geleden (denk maar eens aan de mammoet). Tegenwoordig wordt 11% van de vogelsoorten wereldwijd bedreigd door de verdwijnziekte.

We weten allemaal wat een voedselpiramide is.

Planten vormen de basis.

Insecten, bijv. een rups, eten van planten

en die rupsen worden vervolgens weer gegeten door een koolmeesje.

En die verdwijnt weer in de maag van een roofvogel.

De basis is breed en net als bij een echte piramide is de top smal.

De echte piramides van Egypte kent iedereen. We beschouwen ze als wereldwonder en ze hebben dan ook terecht een beschermd status. De piramides van de natuur zijn niet zo direct zichtbaar, we moeten ze echt ontrafelen en zichtbaar maken d.m.v. van een plaatje. Ze hebben niet direct als geheel een beschermd status. Soms hebben delen (stenen) van zo'n piramide dat wel. Bijv. de havik, vliegend hert en orchideeën, maar die waren ook al bijna aan de verdwijnzijde ten onder gegaan. Als we nu maar genoeg stenen uit de voedselpiramide laten verdwijnen, stort hij op een gegeven moment in elkaar. Soms is één steen al voldoende. Ik wil een voorbeeld geven uit de praktijk, de verdwijnzijde, met de gevolgen daarvan.

De zeeotter (voor de westkust van Alaska) staat aan de top van de piramide in het zee-ecosysteem. Een olijk beestje dat op zijn rug rondrijvend met een steen een zee-egel plet en verorberd. Door overbejaging, voor hun pels, stonden ze in het begin van de twintigste eeuw op uitsterven. De gevolgen waren groot. De zee-egels kregen de overhand en lieten van de onderwaterweides van bruinwierlinten niks meer over. De zeebodem veranderde in een onderwaterwoestijn. Dankzij jachtbeperkingen kregen de otters weer wat ruimte en rond 1970 hadden de meeste gebieden zich weer hersteld. In die gebieden namen de zee-egels weer normale proporties aan en herstelde de bruinwieren weer. Maar dat niet alleen, al het leven kwam weer terug. De inktvissen, kreeften, vissen en andere bewoners met inbegrip van de grijze walvis die nu weer voldoende plankton kon vinden. De topsteen van de piramide werd verwijderd en de heleboel stortte in.

Maar omgekeerd kan ook, laten we eens vanonder één steen weg pakken. In 1990 gingen de zeeotter populaties weer drastisch omlaag. Men kon niet direct een oorzaak aanwijzen. Totdat men iets vreemds ontdekte. Men zag orka's die zeeotters aten. Dat was vreemd omdat orka's normaal alleen zeehonden en zeeleeuwen aten. In

de jaren zeventig werden er nog 53.000 zeeotters geteld tegen 6000 in 1997. Met het verdwijnen van de zeeotter begon ook de piramide weer ineen te storten. Wat was de oorzaak dit keer? Er werden allerlei oorzaken genoemd zoals overbevissing. Maar de werkelijkheid kwam pas aan het licht met satellietmetingen van chlorofylconcentraties. Vastgesteld werd dat gebieden met veel zoöplankton een hoge visstand kennen. Dit was het geval in de zeeotter gebieden. Door klimaatsverandering steeg de temperatuur van het oppervlaktewater voor de kust van Alaska. Het gevolg hiervan was dat de aantallen zoöplankton dramatisch omlaag gingen. Hierdoor kelderde de visstand, wat weer invloed had op de aantallen zeehonden. De orka's moesten nu wel, gedwongen door honger, achter de zeeotters aan. Het minuscule plankton, een steen onderaan de piramide, was de oorzaak van het instorten van de hele piramide.

Ik heb een steen verlegd in een rivier op aarde,
Het water gaat er anders dan voorheen.

Paul de Leeuw zingt het al, een steen kan het leven veranderen. De natuurpiramides zijn niet beschermd, alleen enkele stenen. En de mensheid verlegt niet één steen maar heel veel stenen. De honingbij verdwijnt, we staan erbij en we hebben de truc nog steeds niet door.

Zouden we ook in staat zijn de grootste goocheltruc ter wereld onder de knie te krijgen? Wat die truc is? Een goochelaar die zichzelf laat verdwijnen!

Boven- en zijaanzicht van de Biefstukzwam die in een jong stadium overvloedig "bloeddruppels" afscheidt. Een parasiet aan de voet van levende, maar verzwakte loofbomen.

Voortvarende start Landschapswerkgroep seizoen 2011-2012

John Toonen

Op verzoek van de werkgroep zijn we dit jaar eerder gestart met de werkzaamheden. Meestal starten we in oktober met enkele poelen opschonen en daarna met zaagwerk. Maar de watertemperatuur is dan vaak al laag en dat maakt het werk koud en onplezierig.

Daarom zijn we dit jaar op 20 augustus al gestart met de schoonmaak van ons IVN-weetje, incl. de poel, langs het Duits lijntje. De wei is gemaaid door Peter Thönnissen, de poel is opgeschoond en vooral lisdodde verwijderd. Voor het afvoeren hiervan kwam de tractor van Peter ook heel goed van pas. Een prachtige dag!

Ook een poel op de Looierheide die aan het dichtgroeien was, is grondig aangepakt. Door het materieel van de bosploeg en de aanwezigheid van de voltallige werkgroep werd deze klus in twee ochtenden geklaard! Toen was niet alleen de poel weer schoon maar ook al het hout gehakseld en het organisch materiaal afgevoerd. Een geweldige klus die ons veel voldoening gaf!

In oktober overleg gehad met de gemeente Bergen, ons IVN heeft daar ook een weetje in beheer langs de Eckeltsebeek. Hier hebben we echter nog nooit werkzaamheden verricht. In overleg met Andries Arts was onderhoud aan een paar ondiepere poeltjes zeer gewenst.

weetje Eckeltsebeek, voor de schoonmaak

Ook deze klus hebben we snel ingepland en twee weken later uitgevoerd. Lichte nachtvorst maar later heerlijk in de zon gewerkt! En de klus weer geklaard! Later dit seizoen worden de wilgen rond de poel nog gezaagd.

weitje Eckeltsebeek, na de schoonmaak

Half oktober waren al vijf poelen helemaal afgerond en dat met heerlijk warm weer, perfect om in het water te werken. Een goede beslissing van de groep om dit werk eerder in het seizoen te doen. Ondertussen zijn er al ruim 300 werkuren gemaakt door de groep en dan moet het zaagwerk nog beginnen!

We kunnen dus stellen dat we een zeer voortvarende start hebben gehad met de landschapswerkgroep en al diverse geweldige dagen hebben beleefd!! Meer foto's van ons werk zijn te bekijken op de website van ons IVN Maas en Niers.

Fijne feestdagen

en een

mooi, kleurrijk en gezond nieuw jaar

Lezingen

Wolven in Nederland

dinsdagavond 24 januari om 20.00 uur

Ze komen eraan!

De laatste jaren is de wolf regelmatig in het nieuws. Hij zou Nederland al op een paar honderd kilometer zijn genaderd. Het zou een kwestie van tijd zijn voor hij ook in Nederland zou opduiken. Maar is er wel plaats voor een soort als de wolf in ons drukke land?

Foto: website wolveninnederland

Voor- en tegenstanders lieten zich regelmatig horen in de media.

IVN Maas en Niers organiseert in haar clubgebouw aan de Kampweg in Gennep een lezing over de wolf. Roeland Vermeulen van de stichting FREE Nature en betrokken bij de website www.wolveninnederland.nl deelt zijn mening en ervaringen over de wolf. Voor de pauze zal hij ingaan op de ecologie van de wolf en de vraag of de wolf in Nederland kan overleven. Na de pauze gaat hij verder over de wolf en de relatie met de mens. Moeten we bang zijn voor de wolf? Hoe kunnen we ons vee beschermen? En is de mens in Nederland wel klaar voor de wolf?

2012 Het jaar van de bij

donderdagavond 22 maart om 20.00 uur

Foto: wikipedia

De bij is wel de honingbij.

Iedereen kent ze en weet er wel iets van.

Maar waarschijnlijk nog niet alles.

In deze lezing, verzorgd door Peter

Megens, wordt het verhaal verteld van de

honingbij met tussendoor een kijkje naar de wilde bijen.

De prijs per lezing, inclusief koffie/thee, is € 2,50.

Natuurgidsencursus 2011-2012

Op 5 september jl. ging de natuurgidsencursus van de IVN van start.

Enige tijd daarvoor (was het in juni of juli?) las ik een oproep in één van de plaatselijke weekbladen en dacht meteen: dat is iets voor mij.

Toen de cursus van start ging moesten we onze **motivatie t.a.v. deze cursus** op papier zetten. Ik schreef het volgende op:

Ik ben een half jaar geleden gestopt met mijn baan in het onderwijs. Ik was docent levensbeschouwing aan het Merletcollege te Grave. Een boeiende en inspirerende baan. Ik heb in alle rust en vrijheid de beslissing genomen te stoppen met werken omdat ik meer tijd aan mezelf (ontwikkeling en geestelijke groei) en meer tijd aan familie, vrienden en bekenden wilde geven. In korte tijd kregen wij 5 kleinkinderen en de 6^e is op komst en uiteraard wil ik ook van deze fase in mijn leven genieten. Onderwijs (kennis overdragen) heb ik altijd heel leuk gevonden en het contact met leerlingen ging mij goed af. Toen ik de oproep voor deze cursus zag dacht ik meteen dat dat iets voor mij zou kunnen zijn omdat ik A. mijn kennis van de natuur wil vergroten en B. de opgedane kennis en ervaring - als natuurgids - over wil dragen aan o.a. leerlingen van basisonderwijs en voortgezet onderwijs.

Verder moesten we onze **verwachting t.a.v. deze cursus** opschrijven. Daarover schreef ik:

Ik heb me spontaan aangemeld voor deze cursus en ik hoop dat ik dit jaar heel veel kennis over de natuur op zal doen. Mijn hobby is mijn tuin en verder wandel ik graag (m.n. lange afstandswandelingen zoals Pieterpad, Pelgrimspad en momenteel lopen we het Zuiderzeepad). Al wandelend realiseer ik mij steeds weer dat ik inhoudelijk nog heel veel zal moeten leren. Kortom ik verwacht dat ik gedurende deze cursus heel veel nieuwe kennis en ervaring op velerlei gebied zal kunnen opdoen.

De cursus omvat 25 lesavonden, 12 excursies, 2 velddagen en een didactische trainingsdag. Aan de cursus doen deelnemers mee van IVN-afdelingen van Geijsteren/Venray, Maasdorpen Horst, Groene Overlaat, De Maasvallei en Maas en Niers. De lessen worden (gelukkig!) gegeven in ons eigen IVN gebouw te Gennep. Er zijn op dit moment maar liefst 31 natuurgidsen in opleiding. Dat belooft dus wat voor de toekomst! De deelnemers worden per groep begeleid door 1 of 2 mentoren. Afdeling Maas en Niers is verdeeld in 2 mentorgroepen en ik behoor tot mentorgroep Maas en Niers1. De groep bestaat uit 6 deelnemers en de mentoren van mijn groep zijn Myriam en Rita. Een leuke groep en we kunnen het gelukkig goed met elkaar vinden.

Als **onderzoeksgebied** hebben wij gekozen voor **De Gebrande Kamp** in Milsbeek. Een mooi en afwisselend gebied dat wij het komende jaar regelmatig gaan bezoeken en bestuderen. We ronden dit cursusjaar volgend jaar november af met een groepswerkstuk (tevens eindwerkstuk) over De Gebrande Kamp.

Het is nu eind november en we zijn inmiddels aangeland bij lesavond 7. Daarnaast hebben we al 3 excursies achter de rug. Heel bijzonder om met een groep gelijkgestemden op stap te gaan. Ieder heeft zo zijn of haar eigen

specifieke kennis en zo leren we ook veel van elkaar. Het is een pittige cursus en de lesavonden (noem het colleges) gaan diep op van alles en nog wat in. Steeds meer besef ik hoeveel dingen ik niet weet en dat gevoel wordt - naarmate deze cursus vordert - alleen maar sterker. "*Hoe meer je weet, hoe minder je weet*" en dat is helaas maar al te waar. Toch laat ik me daar niet door uit het veld slaan. Kennis vergaren vind ik heel belangrijk maar ik wil vooral met gevoel, emotie en vooral **verwondering** blijven kijken naar al datgene wat de natuur ons te bieden heeft. Het is om stil van te worden.....!

Ik sluit af met een tekst van Rabindranáth Tagore (een Bengaals dichter en filosoof):

Blijf op jullie wandelingen niet treuzelen met het verzamelen van bloemen om ze te bewaren, maar ga door, want als je er oog voor hebt zullen langs heel jullie weg door het leven altijd bloemen bloeien.

Astrid Meijer

Cursist IVN natuurgidsencursus 2011-2012.

Spannende Spinnen!

Een tentoonstelling met levende spinnen

Het is bij de wilde spinnen af! Vanaf vrijdag 13 januari 2012 kun je in het Natuurmuseum Nijmegen genieten van de schoonheid van zo'n 40 verschillende soorten levende spinnen. De van oorsprong Poolse tentoonstelling 'Faszinerende Welt der Spinnen' maakt een reis door Europa en doet nu voor het eerst ook Nederland aan. Deze tentoonstelling is tot en met 6 mei 2012 exclusief te zien in het Natuurmuseum Nijmegen.

Naast spectaculaire soorten, zoals de zwarte weduwe, de vogelspin en de keizersschorpioen, laat deze expositie ook spinnen zien die we dagelijks in onze eigen omgeving kunnen aantreffen, zoals de huisspin, de trilspin of de wespspin. Samen met uitgebreide beschrijvingen en illustraties zorgt het contact met levende spinnen voor een unieke ervaring. Deskundigen laten zien welke verzorging spinnen nodig hebben en op enkele vaste tijden kunnen de bezoekers zien hoe de dieren worden gevoed.

Spannende Spinnen! biedt een unieke kans om af te rekenen met het doorgaans negatieve beeld van deze bijzondere dieren met acht poten, twee rijtjes ogen en één paar stevige gifklauwen.

Voor deze tentoonstelling gelden gewijzigde openingstijden en tarieven. De toeslag op de entreprijs is bedoeld voor de verzorging van de spinnen, aangezien dit dagelijkse aanwezigheid van een deskundige vraagt. Openingstijden: maandag t/m vrijdag van 10.00 tot 17.00 uur, zaterdag en zondag

van 13.00 tot 17.00 uur. Voor Spannende Spinnen bedraagt de entree € 6,00 voor volwassenen, € 4,00 voor kinderen en € 4,00 voor 65+. Museumkaart-houders en vrienden betalen € 3,00, Museumkaart Junior en CJP-houders € 2,00.

Natuurmuseum Nijmegen is gevestigd in de Gerard Noodtstraat 121, Nijmegen, telefoon 024 - 3297070. Kijk voor meer informatie op www.natuurmuseum.nl.

DE GROENTJES

PROGRAMMA VOOR DE GROENTJES
januari - juni 2012

22 januari 10.00 - 12.00 uur
Knutselen voor vogels en bijen bij 't Leger

12 februari 10.00 - 12.00 uur
Op bezoek bij **Knoest** in Afferden

18 maart 10.00 - 12.00 uur
Zoeken naar het **voorjaar** op de **Looierheide**
verzamelen bij 't Leger

15 april 13.30 - 17.00 uur
Hutten bouwen bij 't Leger

25 mei 19.00 - 21.00 uur
Gezins-avondwandeling verzamelen bij
De Zevenboom in Afferden.

17 juni 10.00 - 13.00 uur
In het water scheppen en afsluiting van het
seizoen met picknick bij 't Leger

De bomen rond het 't Leger, zondag 25 september

De Groentjes liepen het gedeelte van de bomenroute. Onderweg verzamelden ze mooie herfstbladeren en andere natuurschatten.

Er waren veel rijpe stuifzwammen, en stuiven deden ze!

Ook kwamen we nog een hele grote sprinkhaan tegen.

Aan het eind van de ochtend werden de natuurschatten op de tafel tentoongesteld.

De nationale natuurwerkdag 5 november

Ook de Groentjes hebben hard meegewerkt tijdens de landelijke natuurwerkdag.

Diverse kinderen én jongeren verzamelden zich samen met de volwassen deelnemers bij 't Quin. Verdeeld over twee groepen ging iedereen aan het werk onder leiding van Staatsbosbeheer. Opschietend groen, o.a. berkenboompjes, moest verwijderd worden om heide, water en zand weer de ruimte te geven.

Na het harde werken in het fraaie zonnetje kreeg iedereen een lekkere lunch en een aardigheidje als dank.

Werkgroepen, namen en adressen

Werkgroep	Coördinator	Adres	Telefoon e-mail
Excursies / aanvragen wandelingen	Rita Roelofs-Noij	Doelen 16 6591BX Gennep	0485-51 55 60 ritanoiij@ziggo.nl
Insecten, vlinders	Peter Megens	Groene Kruisstraat 48 6591 GJ Gennep	0485-51 15 39 megens1@home.nl
Jeugd	Myriam van Breevoort	Tiltenhof 25 6595 BB Ottersum	0485-51 16 01 myriam@ziggo.nl
Vogels	John Toonen	Lijsterbesstr. 2 6598 AW Heijen	0485-51 38 89 jhtoonen@home.nl
Paddestoelen	Gerrie Verrijdt	Dorpsstraat 75 5851 AH Afferden	0485-53 16 35 gerverrijdt@home.nl
Planten	Peter Megens	Groene Kruisstraat 48 6591 GJ Gennep	0485-51 15 39 Megens1@home.nl
Redactie	Germa Vloet	Beukenlaan 12, 6598 AS Heijen	0485-51 25 40 manie@ivnmaasenniers.nl
Bibliotheek	Aline Nell	Rozenbroek 12 6596 DA Milsbeek	0485-51 44 98 nell12@hetnet.nl
Landschaps-beheer	John Toonen	Lijsterbesstraat 2 6598 AW Heijen	0485-51 38 89 jhtoonen@home.nl

rijpe stuifzwammen, en stuiven deden ze!

Namen en adressen

Bestuur

Myriam van Breevoort (plv. voorzitter), Tiltenhof 25, 6595 BB Ottersum,
tel. 0485-511601, e-mail: myriam@ziggo.nl

Jan Hermans (secretaris), Langstraat 78, 6596 BS Milsbeek,
tel. 0485-518571, e-mail: jmghermans@home.nl

Ton van Swam (penningmeester en ledenadministratie), Dorpsstraat 71,
5851 AH Afferden, tel. 0485-578069, e-mail: amgvanswam@home.nl

Ida Blokker (plv. secretaris), Heidestraat 3, 6599 EC Ven-Zelderheide,
tel. 0485-515967, e-mail: blokker.konings@hetnet.nl

Peter Thönnissen, Vrij 14, 5853 EK Siebengewald,
tel. 0485-441378, e-mail: p.r.f.thonissen@agroweb.nl

Margo van den Broek, Bosweg 2, 5853 EX Siebengewald,
tel. 06-50275071, e-mail: wm.vandenbroek@gmail.com

Lidy Peters (beoogd voorzitter), e-mail: lidy.peters@gmail.com

IVN hoofdkantoor: Plantage Middenlaan 2e, Amsterdam

Postadres: postbus 20123, IOOO HC Amsterdam

IVN district Limburg: Godswaerderstraat 2, Roermond. 0475-386460

IVN Maas en Niers, Rabobank Gennep rek.nr 14.06.63.460

IVN Maas en Niers is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel te Venlo onder
nummer V 166209

Het adres van het IVN-gebouw 't Leger is Kampweg 10, 6591 XV Gennep (bij de
algemene begraafplaats).

OP STAP OP STAP OP STAP OP STAP

Vrijdag 30 december 2011: Oliebollenwandeling vanaf 't Leger, Gennep

Tijd: 14.00 - 17.00 uur; vanaf 't Leger, Kampweg 10, Gennep.

Gidsen: Myriam van Breevoort, Peter Thönnissen, Margo van den Broek, Jan Hermans, Rita Roelofs

Vrijdag 20 januari 2012: Natuur in het winterse bos, Reichswald, Milsbeek

Tijd: 14.00-16.00 uur; vanaf picknicktafels aan de rand van het Reichswald aan de Hondsiepsebaan. Gidsen: Myriam van Breevoort, Jan Hermans, Aline Nell

Zondag 29 januari 2012: Winterwandeling Mookerhei/Zevendal, Plasmolen

Tijd: 10.00-12.00 uur; vanaf parkeerplaats Chinees restaurant, Rijksweg 156, Plasmolen. Gidsen: Jan Hermans, Rita Roelofs

Dinsdag 7 februari 2012: Vollemaanswandeling Natoterrein/Looierhei, Gennep

Tijd: 19.30 uur; vanaf 't Leger, Kampweg 10, Gennep.

Gidsen en herders: Peter Megens, Myriam van Breevoort, Albert Schoenmakers, John Toonen, Jan Hermans, Hennie Dimmers, Ida Blokker, Rita Roelofs

Zondag 12 februari 2012: Wandeling over de Bergerheide, Bergen (Lb)

Tijd: 10.00-12.00 uur; vanaf parkeerplaats Eendenmeer, Ceresweg, Bergen.

Gidsen: Ger Welbers, Peter Thönnissen

Vrijdag 9 maart 2012: Vollemaanswandeling Natoterrein/Looierheide

Tijd: 19.30 uur; vanaf 't Leger, Kampweg 10, Gennep.

Gidsen en herders: Peter Thönnissen, Peter Megens, Myriam van Breevoort, John Toonen, Hennie Dimmers, Ida Blokker, Rita Roelofs

Voor informatie over de gebieden: zie website onder 'aanvraag excursies'.

VERDER NIET VERGETEN:

(zie ook elders in dit nummer)

8 januari **Nieuwjaarstreffen**

Lezingen op 24 januari, Wolven en 22 maart, Bijen

1 maart de **Algemene ledenvergadering**